

Research Article

DOI: 10.14456/jdl.2023.16

ความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชา

พระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง

Expectations of Prison Students towards a Bachelor of Arts Program Branch of Buddhism: A Case Study of the Central Prison of Rayong

จันทิมา แสงแพร¹, พระมหาจักรพล อาจารย์สุโ²,ประยงค์ มีชัย³, พระมหาชนบ สหายปณ^{4*}Jantima Shangphare¹, Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepha²,Prayong Meechai³, Phramaha Khanob Sahayapanno Khethong^{4*}

ARTICLE INFO

Name of Autor:

1. จันทิมา แสงแพร
2. พระมหาจักรพล อาจารย์สุโ.
3. ประยงค์ มีชัย

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Jantima Shangphare

Email: jantima.sae@gmail.com

Dr. Phramaha Chakrapol

Acharashubho Thepha

Email: chakrapol.the@mbu.ac.th

Prayong Meechai

Email: Prayong.mee@mbu.ac.th

Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author*:

4. พระมหาชนบ สหายปณ, ดร.

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dr. Phramaha Khanob Sahayapanno Khethong

Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: kanop.khe@mbu.ac.th

คำสำคัญ:

ความคาดหวัง; หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา; เรือนจำกลางระยอง

Keywords:

Expectations; Bachelor of Arts Program Branch of Buddhism; The Central Prison of Rayong

Article history:

Received: 07/02/2023

Revised: 20/06/2023

Accepted: 28/06/2023

Available online: 30/06/2023

How to Cite:

Shangphare, J., Thepha, P. C. A., Meechai, P. & Khethong, P. K. S. (2023). Expectations of Prison Students towards a Bachelor of Arts Program Branch of Buddhism: A Case Study of the Central Prison of Rayong. Journal of Dhamma for Life, 29(2), 73-88.

ABSTRACT

Research on this matter has the following objectives: To study the expectations of students in prison towards Bachelor of the Bachelor of Arts Program Branch of Buddhism: A Case Study of Rayong Central Prison. To compare the expectations of students in prison towards studying in the Bachelor of Arts Program Branch of Buddhism: A Case Study of Rayong Central Prison with different personal factors. To study suggestions and improvement guidelines for the Bachelor of Arts Program Branch of Buddhism.

The research results revealed that students have high expectations for the program, with an overall average score of 3.55. When considering each aspect in order of score from highest to lowest, the curriculum and the teaching staff received the highest average scores of 3.77, while factors supporting learning received a moderate average score of 3.30. When comparing the expectations of students towards the course of study based on personal factors such as gender, there were no differences in hopes for the curriculum. However, expectations for the course differed based on individual factors such as age, educational qualifications, and punishment period. Regarding suggestions and guidelines for improving the curriculum, it is recommended to adjust the curriculum to include courses and extracurricular activities suitable for the learners' context. In terms of the teaching and learning process, it is suggested to use teaching methods that focus on learning outcomes. Regarding measurement and evaluation, it is recommended to announce the results more quickly. In terms of learning support factors, it is suggested to provide up-to-date and adequate textbooks that meet the students' needs, especially in Buddhist subjects.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง 2) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยองที่ปัจจัยปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนหลักสูตรฯ ในภาพรวมความคาดหวังของนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด เปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนหลักสูตรฯ ด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศต่างกันมีความความหวังต่อหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความต่างกันมีความคาดหวังต่อหลักสูตรแตกต่างกัน ปัจจัยด้านวุฒิการศึกษาต่างกันมีความความหวังต่อหลักสูตรฯ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านระยะเวลากำหนดโทษแตกต่างกันมีความความหวังต่อหลักสูตรฯ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรฯ ด้านหลักสูตร และ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรปรับหลักสูตรให้มีรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนควรใช้วิธีการสอนที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการแจ้งผลการเรียนที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ ควรมีหนังสือประกอบการเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษาโดยเฉพาะวิชาทางพระพุทธศาสนา

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาทั้งด้านกฎหมาย กลไก และนวัตกรรมการศึกษาหลายประการ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงในหลายประการดังกล่าวยังพบช่องว่างของความความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งนี้ ประเทศไทยจึงออกพระราชกฤษฎีกาให้มีกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อให้การจัดการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนลดความเหลื่อมล้ำ และ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตบุคลากรสู่สังคม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มโอกาสในการเข้าการศึกษา จึงได้จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2564 – 2568 เพื่อเปิดโอกาสให้พลเมืองโลกได้รับโอกาสทางการศึกษา ด้วยการบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายวิชาเข้ากับหลักธรรมคำสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการพัฒนาจิตใจ การนำพุทธศานามาระยุกต์ใช้พัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์ด้วยปัญญา (Human Wisdom) บทบาทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัลนี้ จึงต้องมีการเปลี่ยนผ่าน (Digital Transformation) และทบทวนอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้สามารถพัฒนา อย่างมั่นคงและสามารถเป็นองค์กรสำคัญในการเผยแพร่หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างถูกต้อง (มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2563) และนอกจากพันธกิจตามแผนที่ต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกัน พระราชบัญญัติการอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในการที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาทางมหาวิทยาลัยจึงสนับสนุนให้มี “โครงการวิทยบริการสอนพระพุทธศาสนาในเรือนจำ” จึงเกิดขึ้น

การร่วมมือทางวิชาการกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยกับกรมราชทัณฑ์ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านพระพุทธศาสนาให้แก่ผู้ต้องขังนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา และขยายโอกาสให้แก่ผู้ต้องขังโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะผู้ต้องขัง อีกทั้งยังเป็นการสนองกระแสรับสั่งและเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา ให้ลึกซึ้งกว้างขวางมากขึ้น ตลอดจนเป็นการพัฒนาพลดีนั้สยผู้ต้องขังในการสร้างคนดีคืนสู่สังคม ในกาลนี้ทางคณะศาสนาและปรัชญา ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่ใช้สำหรับการจัดการศึกษาในเรือนจำ มีชื่อว่า หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา โดยหลักสูตรนี้ได้รับความเห็นชอบจากสภาวิชาการ ในคราวประชุมครั้งที่ 6/2563 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2563 และได้เปิดรับนักศึกษาประจำปีการศึกษา 2563 เป็นปีแรกมีนักศึกษาทั้งสิ้น 52 คน จากสองเรือนจำ ได้แก่ เรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี และเรือนจำกลางระยอง จังหวัดระยอง

อย่างไรก็ตามหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2563 เป็นปีแรก และได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคระบาดไวรัสโคโรนา (2019) ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่าง ๆ มากมายในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนในเรือนจำ ที่เป็นสถานที่ปิดและมีข้อจำกัดมากมาย ดังนั้น การสำรวจความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาจึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งในการสะท้อนภาพของการจัดการเรียนการสอน และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลสำคัญของการการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง
- 2 เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยองที่ปัจจัยปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน
- 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

1. ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)

ทฤษฎีแห่งความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Vroom (1964, pp. 91-103) บางทีเรียกว่า ทฤษฎี V. I. E. เนื่องจากมีองค์ประกอบของทฤษฎีที่สำคัญ คือ

V มาจากคำว่า Valence ซึ่ง หมายถึง ความพึงพอใจ

I มาจากคำว่า Instrumentality ซึ่งหมายถึง สื่อเครื่องมือ วิธีทางที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจ

E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ บุคคล มีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องพยายามกระทำการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามที่ตั้งความหวัง หรือคาดหวังเอาไว้ บุคคล ก็จะได้รับ ความพึงพอใจ และขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ

แนวความคิดนี้ Vroom เป็นผู้เสนอ โดยมีความเห็นว่าบุคคลจะพิจารณาทางเลือก ต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยจะเลือกทางเลือกที่เชื่อว่าจะนำไปสู่ผลตอบแทน หรือรางวัลที่เขาต้องการมากที่สุด ทฤษฎีนี้ทำนายว่า บุคคลแต่ละคนจะเลือกทางเลือกที่มีผลตอบแทนสูงที่สุด ทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom มีข้อสังเกตคือ บุคคลใดจะได้รับ การจูงใจที่จะใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือให้สำเร็จต่อเป้าหมาย ก็ต่อเมื่อ เชื่อในความสามารถของตนเองว่า ความพยายามในการปฏิบัติงานจะมีผลในทางดี และ ผลการปฏิบัติงานจะช่วยให้ได้ผลตอบแทนตามที่ต้องการหรือพึงปรารถนา หรืออาจ สรุปได้ว่าการที่จะโน้มน้าวจิตใจให้คนทำงานขึ้นอยู่กับ ความคาดหวัง (expectancy) ที่ คนเชื่อว่า ความพยายามของคนจะสัมฤทธิ์ผลออกมาเป็นระดับผลงาน ดังนั้น บุคคลจะทำงานให้สำเร็จหรือไม่ประการใด ย่อมขึ้นอยู่กับจิตภาพ และความเชื่อของเขาว่าเขาต้องการหรือไม่ ต้องการอะไร และจะใช้กลยุทธ์อะไรในอันที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่เขาเลือกทางเดินเอาไว้

ปัจจัยหลักทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom มี 4 ประการ คือ

1. ความคาดหวัง หรือความคาดหวัง คือ ความเชื่อเกี่ยวกับความน่าจะเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะความมกน้อยของความเชื่อจะอยู่ในช่วงระหว่าง 0 (ไม่มี ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และ ผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเลย) และ 1 (มีความแน่ใจว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ)

2. ความพอใจ คือ ความรุนแรงของความต้องการของพนักงานสำหรับผลลัพธ์ อย่างใดอย่างหนึ่งความพอใจอาจจะเป็นบวกหรือลบได้ภายในสถานการณ์ของการทำงานเราอาจจะคาดหวังได้ว่าผลลัพธ์ เช่น ผลตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง และการยกย่อง โดยผู้บังคับบัญชาจะให้ความพอใจในทางบวกผลลัพธ์ เช่น ความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน หรือการตำหนิจากผู้บังคับบัญชาจะให้ความพอใจในทางลบ ในทางทฤษฎีแล้วผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องให้ความพอใจ เพราะ ว่าผลลัพธ์ดังกล่าวนี้จะเกี่ยวพันกับความต้องการของบุคคล

3. ผลลัพธ์ คือ ผลที่ติดตามมาของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งและอาจจะแยกประเภทเป็นผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง และผลลัพธ์ระดับที่สองผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งจะหมายถึงผลการปฏิบัติงานที่สืบเนื่องมาจากการใช้กำลังความพยายามของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ผลตอบแทนเพิ่มขึ้น หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

4. สื่อกลาง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง และระดับที่สองตามทัศนะของ Vroom นั้น สื่อกลางหรือความคาดหวังแบบที่สองจะอยู่ภายในช่วง +1.0 ถ้าหากว่าไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง และผลลัพธ์ระดับที่สองแล้ว สื่อกลางจะมีค่าเท่ากับ 0 Vroom ชี้ให้เห็นว่า ความคาดหวังและความพอใจ จะเป็นสิ่งที่กำหนดกำลังความพยายาม หรือแรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถ้าหากว่าความพอใจ หรือความคาดหวังเท่ากับศูนย์แล้ว แรงจูงใจจะเท่ากับศูนย์ด้วย หากพนักงานคนหนึ่งต้องการ เลื่อนตำแหน่งเป็นอย่างมาก (ความพอใจสูง) แต่ไม่มีความเชื่อว่า เขามีความสามารถ หรือทักษะสำหรับการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ได้ (ความคาดหวังต่ำ) หรือถ้าหากว่า พนักงานมีความเชื่อว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ได้ (ความคาดหวังสูง) แต่ผลที่ติดตามมาไม่มีคุณค่าสำหรับเขา (ความพอใจต่ำ) แรงจูงใจของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะมีน้อยมาก

ตามทัศนะของ Vroom การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมจะขึ้นอยู่กับ กระบวนการของความคิดดังต่อไปนี้ ซึ่งกระบวนการของความคิดดังกล่าวนี้อาจจะเป็นจิตสำนึกของจิตใต้สำนึกก็ได้

1. ผลลัพธ์ระดับที่สองที่แตกต่างกันมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน (ความพอใจ)
2. ผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง (ผลการปฏิบัติงานที่ดี) จะนำไปสู่การเลื่อนตำแหน่ง หรือ การเพิ่มเงินเดือนหรือไม่ (สื่อกลาง)
3. การใช้กำลังความพยายาม จะประสบความสำเร็จทางด้านผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือไม่ (ความคาดหวัง)

สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นความรู้สึกของบุคคลถึงพฤติกรรม หรือตำแหน่ง ที่เหมาะสมของตนเอง หรืออาจเป็นความรู้สึกถึงความเหมาะสมในบทบาทของผู้อื่น หรืออีกนัยหนึ่งความคาดหวังของบุคคล เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อตนเองอย่างหนึ่งว่าตนเองควรประพฤติปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือต่องานที่ตนรับผิดชอบอยู่ ความคิดดังกล่าวนี้ยังรวมไปถึงการคิดถึงบุคคลอื่น เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน

2. ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร

ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรก็จะกล่าวถึงในการเลือกเนื้อหา การจัดการเนื้อหาลงในระดับชั้นต่าง ๆ เซเลอร์ (J. Galen Saylor) กาและอเล็กซานเดอร์ (William M. Alexander) ได้สรุปสูตรทั่วไปสำหรับการพัฒนาหลักสูตรแต่ละวิชาและเนื้อหาสาระดังนี้

- 1) ใช้การพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดหรือตัดสินว่าจะสอนวิชาอะไร
- 2) ใช้เกณฑ์บางอย่าง ในการเลือกเนื้อหาสำหรับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3) วางแผนวิธีการสอนที่เหมาะสม และใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในเนื้อหาที่เลือกมาเรียน

โบแชมพ์ (Beauchamp 1981:77) ได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีการออกแบบหลักสูตรเป็น 2 ลักษณะ คือ ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design Theories) และทฤษฎีวิิศวกรรมหลักสูตร (Engineering theories)

1) ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design Theories) การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) หมายถึง การจัดแบ่งองค์ประกอบของ หลักสูตรได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรม จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สู่การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

2) ทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering theories) ทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering theories) หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่ทำให้ ระบบหลักสูตรเกิดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ การสร้างหรือจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตร รูปแบบหลักสูตรที่มีคุณภาพที่สามารถสร้าง ประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหาร รูปแบบการปฏิบัติการ รูปแบบการสาธิต รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติ และรูปแบบการใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานสัหรับการกำหนด หลักสูตรทฤษฎี หลักสูตรจะช่วยในการบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตรให้มี หลักเกณฑ์ หลักการ และระบบมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรการจัดบุคลากร เกี่ยวกับหลักสูตร การทำให้องค์ประกอบของหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร คือการสร้างกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพต้องมีการวางแผนสำรวจความต้องการใช้หลักสูตร การจัดทำ การนำไปใช้ มีการประเมินผลจากการนำไปใช้ เพื่อทำให้หลักสูตรที่จะนำไปใช้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

1. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับคนส่วนมากจึงต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบด้วยการศึกษาข้อมูล และความจำเป็นพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรใน หลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน (หมายถึง สภาพของบ้าน ครอบครัว ชุมชน) เกี่ยวข้องกับสังคมและเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ข้อมูลและความจำเป็นเหล่านี้ จะเป็นพื้นฐาน เบื้องต้นในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพื้นฐาน

กาญจนา สมมิตรและคณะ (2552: 82) ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 6 ประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการ ปกครอง แนวความคิด และผลการศึกษาค้นคว้าทางด้านจิตวิทยา ความก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยีและ และ บทบาทของสถาบันศึกษาและสื่อมวลชน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2537: 25) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร อย่างเป็น ระบบสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวินิจฉัยปัญหาและความต้องการซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าประสงค์ จุดหมายและจุดประสงค์ หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐานแล้ว จะพิจารณาและกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา

ขั้นที่ 3 การเลือกและการจัดเนื้อหา จะต้องมีความถูกต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน มีความง่ายสอดคล้องเหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และเนื้อหานั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ ผู้เรียนได้ ในแง่ของความพร้อมด้านเวลา ผู้สอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้อง สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว รวมไปถึงยุทธวิธีการสอน การเลือกใช้สื่อการสอนให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ และ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การกำหนดอัตราเวลาเรียน หลักเกณฑ์ในการวัดประเมินผลการเรียน กำหนดเวลาเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาวิชาตามลำดับก่อนหลังให้สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนการวัดผลประเมินผล ควรกำหนดวิธีการเกณฑ์การจบหลักสูตร

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากกลางหลักสูตรแล้วต้องมีการตรวจสอบ ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร เมื่อใช้หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่ง ควรมีการประเมินผลหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ว่ามีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลังจากที่เราพบข้อบกพร่องของหลักสูตรอาจจะต้องมีการศึกษาปัญหาเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องให้หลักสูตรเหมาะสมยิ่งขึ้น

มิเชลลิส กรอสแมน และสก๊อต (Michealis Grossman and Scott. 1975: 175) ได้เสนอ แนวคิดหลักสำคัญ 5 ประการ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาปัญหาข้อถกเถียงและการปฏิบัติตลอดจนความสำเร็จและความล้มเหลว ของหลักสูตรเดิม พื้นฐานทางด้านปรัชญาซึ่งจะช่วยให้ในการพัฒนาเค้าโครงของค่านิยมและความเชื่อที่ สัมพันธ์กับการกำหนดความมุ่งหมาย การเลือกและการใช้ความรู้ ความหมายและวิธีการดำเนินการ และมิติอื่น ๆ ของการศึกษา พื้นฐานทางสังคมซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลค่านิยม การเปลี่ยนแปลง ปัญหา ความกดดันและแรงขับทางสังคมที่จะนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร พื้นฐานจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วยความคิดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กตลอดจนการเรียนรู้ของเด็ก ๆ และ พื้นฐานเกี่ยวกับสาขาวิชา ซึ่งจะเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโน้มน้าว ข้อมูลต่าง ๆ แบบอย่างวิธีการและกระบวนการค้นคว้าอื่น ๆ ที่อาจจะใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผน การเรียนการสอน

บิชอป (Bishop, 1985: 88) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรนั้นมี อยู่ด้วยกัน 5 ด้าน แต่ เขาใช้คำว่า “ตัวกำหนดหลัก” ซึ่งจัดเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญา ซึ่งหมายรวมถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความนึกคิดทางลัทธิต่าง ๆ และอื่น ๆ การเงินรวมถึงทรัพยากรบุคคล

และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สังคมและวัฒนธรรมซึ่งรวมถึงภาษาด้วย ความรู้ ซึ่งรวมถึงเนื้อหาวิชา มโนทัศน์ และกระบวนการทางสมอง และ จิตวิทยาซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้วิธีสอนและอื่น ๆ

สรุปแนวความคิดการพัฒนาหลักสูตรคือกระบวนการในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรและการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการเรียนรู้เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับผู้เรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency : N) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (หลักสูตรความร่วมมือกับเรือนจำ กรมราชทัณฑ์) จำนวนทั้งสิ้น 52 คน ที่ประกอบไปด้วยนักศึกษาจากเรือนจำ 2 แห่ง คือ เรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 31 คน และเรือนจำกลางระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 21 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 จากจำนวนประชากร 52 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มประชากรที่ศึกษาอยู่ในเรือนจำกลางระยอง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามใน

การเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมายโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ตอบ ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ระยะเวลากำหนดโทษโดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายปิด (Close end)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ด้าน ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการการวัดและประเมินผล ด้านปัจจัยสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของความคาดหวังก่อนเข้ามาศึกษาและระดับความพึง

พอใจหลังเข้ามาศึกษา เป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดโดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความคาดหวังและระดับคะแนน

ระดับความคาดหวัง	ระดับคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้แปลระดับความคาดหวัง โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดช่วง (Interval scale) ในการวัดเท่ากันดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับการแปลค่าความคาดหวัง

ระดับความคาดหวัง	ระดับคะแนน
มากที่สุด	4.51-5.00
มาก	3.51-4.50
ปานกลาง	2.51-3.50
น้อย	1.51-2.50
น้อยที่สุด	1.00-1.50

4. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) การสร้างเครื่องมือ

สร้างเครื่องมือโดยการศึกษาเอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังและความพึงพอใจในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง เป็นแบบสอบถามรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ตอบ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา และสถานที่พักอาศัยขณะศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษา

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2) การตรวจสอบเครื่องมือเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้องภายในโดย (IOC : Index Objective Congruency)

โดยใช้สูตร IOC =

- เมื่อ R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 +1 หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
 ● หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้
 -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
 N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ซึ่งตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำเสนอแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้ IOC (ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, 2549) ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อ

3) การหาความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

นำเครื่องมือที่ได้ไปทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยการ Try-out กับนักศึกษาที่ศึกษาชั้นปี 1 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เรือนจำกลางบางขวาง ในเรื่อง ความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยองเนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนักศึกษาเรือนจำกลางระยอง

- 4) ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- 5) นำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แผนการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษานักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 เรือนจำกลางระยอง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 คน โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้ ดังนี้ แจกแบบสอบถามไปยังนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรงและทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนเพื่อนำมาบันทึกลงในแบบลงรหัส (Coding Form) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

2) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎีแนวคิดและผลงานที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังความพึงพอใจและความต้องการของบุคคลรวมถึงเอกสาร

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา และแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานในการศึกษาภาคสนามให้เป็นไปอย่างมีระบบมากขึ้น

6. สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จะดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Microsoft office Excel) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: σ) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล
- 2) ข้อมูลส่วนของความคาดหวังใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวัง
- 3) วิเคราะห์ระดับความคาดหวังที่แตกต่างกันไปตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฯ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเมื่อวิเคราะห์ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีความคาดหวังต่อหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยส่วนบุคคลสามารถจำแนกออกเป็น ดังนี้

1. เพศ ในภาพรวมนักศึกษาเพศหญิงมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ภาพรวมมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีความคาดหวังรวมมีคะแนนเฉลี่ย 3.62 อยู่ในระดับมาก เพศชายมีความคาดหวังรวมที่ 3.45 อยู่ในระดับมาก โดยเพศหญิงมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 4.03 อยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้น้อยสุดมีคะแนนเฉลี่ย 3.30 อยู่ในระดับปานกลาง สรุป ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศต่างกันมีความความหวังต่อหลักสูตรไม่แตกต่างกัน เพศหญิงมีความคาดหวังมากกว่าเพศชาย

2. อายุ ในภาพรวมนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 นักศึกษาที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่มีช่วงอายุ 41-50 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ น้อยสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 อยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ มากสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังต่อหลักสูตรด้านอาจารย์ผู้สอนน้อยสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก สรุป ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมี

ความต่างกันมีความคาดหวังต่อหลักสูตรแตกต่างกัน ทุกช่วงอายุอยู่ในระดับมาก ยกเว้นช่วงอายุ 41-50 ปี มีความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

3. วุฒิการศึกษา นักศึกษามีความคาดหวังต่อหลักสูตรโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.58 อยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความคาดหวังต่อหลักสูตรภาพรวมสูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความคาดหวังมากที่สุดคือด้านอาจารย์ผู้สอน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีคะแนนน้อยสุด ได้แก่ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 อยู่ในระดับปานกลาง สรุป ปัจจัยด้านวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ไม่แตกต่างกัน

4. ระยะเวลากำหนดโทษ ความคาดหวังของนักศึกษาภาพรวม 3.51 อยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษต่ำกว่า 10 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษ 11-15 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรน้อยสุด มีคะแนนเฉลี่ย 3.30 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความคาดหวังสูงสุดคือด้านอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ นักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษ 11-15 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับมากและด้านที่มีความคาดหวังน้อยสุดด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ นักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษ 11-15 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 อยู่ในระดับปานกลาง สรุป ปัจจัยด้านระยะเวลากำหนดโทษแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางระยอง ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ โดยภาพรวมความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้าน พบว่า มีความคาดหวังมากที่สุด คือ ด้าน ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านที่เหลือนี้อาจมีความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

1. ด้านหลักสูตร การที่นักศึกษามีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน ทำให้นักศึกษาได้รับทราบรายละเอียด โดยรวมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา ศึกษาทั่วไป เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความเหมาะสมกับจำนวน หน่วยกิตและเวลาเรียน รวมถึงเนื้อหาในแต่ละรายวิชาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้น ๆ นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาแต่ละรายวิชามีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และ ความต้องการของผู้เรียนทำให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชกร ภูขวัญทองและคณะ (2563: 38) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา พบว่า ด้านหลักสูตร การที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2. ด้านอาจารย์ การที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยมีการจัดผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมาสอนในแต่ละ รายวิชา สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้ตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่สอน มีการวางแผนการสอน และกำหนดหัวข้อการเรียนอย่างมีระบบ รวมถึงมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา ทำให้สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาและความรู้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสรี สิงห์โงและคณะ (2562: 5) ที่ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาเด็กวัยรุ่นและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษามีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรด้านอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การที่นักศึกษามีความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเรือนจำต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของทางเรือนจำทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา จึงยังไม่สามารถทำได้ในปีการศึกษา

4. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

การที่นักศึกษามีความคาดหวังอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนยังไม่สามารถทำได้สะดวกเท่าที่ควร อาจารย์ไม่สามารถเข้าพบนักศึกษาได้เนื่องจากติดมาตรการการควบคุมโรคติดต่อนอกจากนี้ผู้สอนยังจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการคิดวิเคราะห์ เพื่อแสวงหาคำตอบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ จิรภัทร ภู่วัฒนทองและคณะ (2563: 38) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา พบว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอนการที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามี ความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งนักศึกษารับทราบได้จากแนวการสอน (Course Outline) ของแต่ละ รายวิชา อาจารย์ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา รวมถึงครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรภัทร ภู่วัฒนทองและคณะ (2563: 38) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

6. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้

ที่นักศึกษามีความคาดหวังมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนเลือกสื่อและอุปกรณ์การสอนมาใช้ในการเรียน การสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยอาจารย์ประจำหลักสูตรได้จัดทำวีดิโอบันทึกการสอนส่งให้หัวหน้าฝ่ายการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทางเรือนจำกลางระยองยังให้ความสำคัญกับการจัดอาคารสถานที่ โดยมีการจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนในแต่ละรายวิชารวมถึงมีการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ มีแสงสว่างเพียงพอ มีอุณหภูมิที่เหมาะสมและถ่ายเทอากาศได้ดี อุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน เช่น ปากกา เครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ฐานิตา ลอยวิรัตน์และคณะ (2561 :38) ศึกษาความคาดหวังและผลการเข้าศึกษาของนักเรียนแต่ละโครงการงานรับนักศึกษาต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษามีความคาดหวังด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยองที่ปัจจัยปัจจัยส่วนบุคคล

1. การที่นักศึกษาเพศหญิงมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ภาพรวมมากกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตามเมื่อทำการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังรายด้านจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักเกณฑ์เดียวกันไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตรที่นักศึกษาทุกคนต้องศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดในแต่ละภาคการศึกษา มหาวิทยาลัยมีการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงกับลักษณะวิชาที่สอน นักศึกษาได้รับการฝึกทักษะและประสบการณ์ในลักษณะเดียวกัน มีการวัดและประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิรภัทร ภู่วัฒนทองและคณะ (2563: 38) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2. อายุ ในภาพรวมนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 นักศึกษาที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่มีช่วงอายุ 41-50 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ น้อยสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 อยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมีความคาดหวังต่อหลักสูตรฯ ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ มากสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังต่อหลักสูตรด้านอาจารย์ผู้สอนน้อยสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก

3. วุฒิการศึกษา นักศึกษามีความคาดหวังต่อหลักสูตรโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.58 อยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญามีความคาดหวังต่อหลักสูตรภาพรวมสูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความคาดหวังมากที่สุดคือด้านอาจารย์ผู้สอน มีคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีคะแนนน้อยสุด ได้แก่ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 อยู่ในระดับปานกลาง

4. ระยะเวลากำหนดโทษ ความคาดหวังของนักศึกษาภาพรวม 3.51 อยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษต่ำกว่า 10 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษ 11-15 ปี มีความคาดหวังต่อหลักสูตรน้อยสุด มีคะแนนเฉลี่ย 3.30 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้านที่มีความคาดหวังสูงสุดคือด้านอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ นักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษ 11-15 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับมากและด้านที่มีความคาดหวังน้อยสุดด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ นักศึกษาที่มีระยะเวลากำหนดโทษ 11-15 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาการประเมินคุณภาพบัณฑิตเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาให้หลักสูตรวิชาชีพศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามบริบทของเรือนจำแต่ละแห่งหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและบริบทในแต่ละเรือนจำ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สมมิตรและคณะ. (2552). ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในหลักสูตร นานา ชาติของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ รายงานการวิจัย. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เชียงใหม่.
- จิรภัทร ภู่วัฒทองและคณะ (2563). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา. รายงานการวิจัย. คณะศิลปศาสตรมหาวิทยลัยเทคโนโลยี ราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ออลีน เพรส.
- ฐานิตา ลอยวิรัตน์และคณะ. (2561). ความคาดหวังและผลการเข้าศึกษาของนักเรียนแต่ละโครงการงานรับนักศึกษาต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2561. รายงานการวิจัย. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีระศักดิ์ อุณารมณเลิศ. (2549). เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (2563). หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. เอกสารอัดสำเนา.

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติ การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ราชกิจจานุเบกษา 1 พฤษภาคม 2562

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2545). *องค์การและการจัดการ (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

เสรี สิงห์โงน. *ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาเด็ก วัยรุ่นและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล*. รายงานการประชุม
วิชาการระดับชาติ วลัยลักษณ์วิจัย ครั้งที่ 11 วันที่ 27-28 มีนาคม 2562. หน้า 1-9.

CURRICULUM DEVELOPMENT. *ทฤษฎีหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 30 พ.ค. 2564. จาก http://thaicurriculum.blogspot.com/2015/05/blog-post_12.html

Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. New York: John Wiley & Sons.